

Gabriel Garcia Frasquet

El premi Senyoriu d'Ausiàs March

Enguany s'ha celebrat la trenta-tresena edició del Premi Senyoriu d'Ausiàs March. Una xifra que evidencia una continuïtat ben lloable, fruit d'una voluntat compartida per escriptors i autoritats representants del poble i al mateix temps d'una responsabilitat plenament assumida de dur endavant un projecte literari que promou les lletres, reivindica la figura del nostre gran poeta europeu del segle xv i converteix Beniarjó en un important focus d'irradiació cultural que acreix, encara més, la consideració d'espai simbòlic que el poble té per als qui estimen la llengua i la cultura dels valencians.

Així ho han afirmat tants visitants il·lustres que, a pesar que sabien que només hi trobarien escassos vestigis del palau d'Ausiàs March i alguns elements de l'arquitectura de l'aigua que se li atribueixen, consideraren imprescindible palplantar-se a l'esplanada del Pati per contemplar les muntanyes, el llit del riu i l'Alfàs des del mateix punt que ho feia el poeta, i respirar el seu aire, que travessa el temps, mentre rememoraven els seus versos lapidaris.

Un dels primers visitants que coneixem fou el poeta i daurador d'imatges religioses Josep Bodria, que recorria contínuament la geografia valenciana per a complir els seus encàrrecs professionals. Al febrer de 1882 es presentà a Beniarjó a la recerca de les petjades de l'autor del "Cant espiritual", però n'hi trobà poques ja que, uns anys abans, l'antic casalot marqujà amb la seua orgullosa torre de l'homenatge fou arrasat perquè, segons li explicaren, amenaçava ruïna.

L'any 1897, en complir-se el centenari de la naixença del poeta, Bodria tornà al poble amb el grup d'excursionistes de Lo Rat Penat, "aimadors de les glòries valencianes", encapçalat per Teodor Llorente, el patriarca de la Renaixença valenciana. Arribaren amb tres tartanes. Els veïns es mostraren molt sorpresos pel desembarcament fins al punt que el mateix Llorente, en la crònica del viatge apareguda en *Las Provincias*, suggeria irònicament: "Sense dubte devien suposar que era cosa d'eleccions".

D'altres visites cèlebres més recents, ja en tenim testimonis fotogràfics, com és el cas de la que efectuaren els membres del jurat del primer Premi Ausiàs March de poesia, instaurat a Gandia l'any 1959 en commemoració del centenari de la mort del poeta de "Llir entre cards", entre els quals hi havia Salvador Espriu, que apareix en una instantània històrica, juntament a d'altres figures igualment insignes com Dámaso Alonso, Joan Fuster o Manuel Sanchis Guarner, amb el basament de l'alberg marquès de fons. Encara tingueren la sort de poder contemplar la capella de la família dedicada a Sant Marc, pocs anys després també enderrocada.

Però a més dels prínceps de la poesia, l'atractiu perenne de l'obra d'Ausiàs ha dut al poble especialistes internacionals com Arthur Terry, Marie Claire Zimmermann, Robert Archer o Costanzo Di Girolamo, tots ells envaïts per una íntima emoció davant el paisatge marquès. Per a ells les pedres parlaven, despertaven evocacions, i unànimement remarcaren la força creadora del nostre clàssic, la plena vigència dels seus temes i la proximitat dels seus versos fascinants a la sensibilitat moderna.

Era la mateixa commoció que expressà de manera bella i senzilla Vicent Andrés Estellés en el poema "Ací" del *Llibre de meravelles*, corprès per la conjunció del poder suggeridor dels versos i els paratges:

Un migdia de llum exasperada, anàrem
 a Beniarjó, collires unes flors en un marge:
 les volies deixar en aquelles ruïnes.
 Creuàrem en silenci les ruïnes, pensàrem
 Ausiàs March allí, l'esclava de cinc mesos,
 amb el fill bord creixent-li; retornàrem després
 a Gandia; tu duies les flors en una mà.
 (...) La teua mà en la meua
 com un grapat de terra, arrelats l'un en l'altre.

L'acompanyant del poeta era Isabel, la seua esposa, que, a més, estava lligada al poble per arrels familiars. El seu avi, Francesc Lorente, fou comerciant de taronges en el Beniarjó de principi de segle, i el seu pare, l'advocat gandià Francesc Lorente Montaner, encara duia uns llinatges ben coneguts al poble.

Amb la vinguda d'Estellés, com abans amb la de Llorente, s'establia un fil conductor de la poesia valenciana al llarg dels segles. Una literatura que mirava el passat per projectar-se cap al futur.

I el poble de Beniarjó, conscient i orgullós de ser el legatari de l'emblema més esplendorós d'una llengua i una cultura, d'un patrimoni immaterial de tan alt valor, tingué la lloable iniciativa de crear el Premi de Poesia Senyoriu d'Ausiàs March l'any 1981, justament quan des dels nous ajuntaments democràtics s'obria les portes al redreçament d'un poble valencià que recuperava l'autoestima.

Aquell primer any s'endugué el guardó un jove Enric Sòria, destacat poeta i assagista en l'actualitat. I així començà a forjar-se un itinerari modèlic on han resultat premiats majoritàriament nous valors que hi aconseguiren l'impuls necessari per a donar-se a conèixer i seguir escrivint, de tal manera que hui són autors plenament consolidats en el ric panorama de les nostres lletres, com per exemple Teresa Pascual o Josep Lluís Roig, enguany jurats, Maria Josep Escrivà, Vicent Berenguer i una llarga nòmina d'excel·lents poetes.

Però si cada nova edició es presenten al voltant de quaranta originals de tot el domini lingüístic és perquè el premi ha adquirit un prestigi que podem atribuir a diversos factors:

En primer lloc, la dignitat que li han conferit les successives corporacions municipals, que des d'un bon començament valoraren la significació cultural del guardó i l'han mantingut al marge de qualsevol reticència política.

En segon lloc, l'encert en la composició del jurat per la seua autoritat crítica, la seua excel·lència creadora i el seu compromís cívic amb la valencianitat. Com a mostra podem recordar-ne els primers components: Vicent Andrés Estellés, la veu poètica valenciana més potent des d'Ausiàs March, enguany homenatjat per diverses institucions en el vinté aniversari de la seua mort, reconeixement al qual ben segur que s'afegeixen des d'un poble i un certamen que tant estimà.

Josep Iborra, el crític més constant de les nostres lletres, que durant tants anys resseguí puntualment les novetats dels autors valencians al mateix temps que n'elaborava valuosos estudis de conjunt, sempre procurant que els llibres no passaren desapercibuts, com tan sovint ocorre; que els autors veren ateses les seues produccions per una crítica sempre constructiva i respectada, ben llunyana de tendències o de capelletes; i que els lectors potencials hi tingueren l'orientació necessària. I així mateix un bon divulgador dels clàssics en escrits i conferències com la que pronuncià per aquells anys, a Beniarjó mateix, al casino de la plaça, titulada "Ausiàs March, el poeta de l'excés". També per a ell les nostres paraules de record i agraïment.

I el gandià Enric Ferrer Solivares, un altre important crític literari, model de disponibilitat permanent al servei de la cultura valenciana, que acabava de publicar la seua obra *Litera-*

tura i societat. País Valencià segle xx, on efectuava un repàs i un balanç, quasi sense precedents, de tota la producció del període esmentat en els diferents gèneres literaris.

I per acabar d'arredonir-lo, un jove Josep Piera, incessant activista de la cultura a la comarca, sempre amb el cap ple d'idees i projectes, mitificador del territori, popularitzador dels grans autors del Segle d'Or valencià, que es trobava en un moment de gran efervescència creativa i acabava de guanyar el premi Carles Riba amb una obra bella, intensa i vitalista, *El somriure de l'herba*. Al llarg de més de quaranta anys de dedicació a la literatura l'escriptor de Beniopa ha anat dibuixant una trajectòria que l'acredita entre els nostres principals autors. Que servisca aquesta breu recordança del jurat inicial per eixamplar la gratitud a tots els que l'han succeït.

I en tercer lloc, no cal dir, per la qualitat de les obres premiades que, amb la garantia d'un jurat tan qualificat, ha anat presentant una joventut delerosa d'expressar-se, d'obrir-se pas en el món de les lletres nostrades, de trencar motles. Com deia Enric Sòria en *Mirall de miratges*, eren uns poemes nascuts "d'un desig de paraules mai escrites", "un risc, un triomf, un precipici/ on vorejar, absorts, l'inassolible". O Teresa Pascual, en el seu guardonat poemari iniciàtic, *Flexo*: "Cada pàgina paraula/i la paraula vida,/cada vida el somni/i el somni la paraula/escrita en el silenci."

Hem de felicitar-nos, doncs, per l'existència i la vigorosa perdurabilitat d'un premi bastit tan amorosament, que ha demostrat una gran capacitat de descobrir i impulsar promeses literàries, i de mantenir un nivell de qualitat inqüestionable, i que d'altra banda constitueix una anella que uneix directament la impressionant figura d'Ausiàs March, l'arrel més noble i antiga de l'arbre de la nostra poesia, amb els tendres brots que cada primavera li naixen i el renovellen a la vora del seu alberg senyorial. Els murs cauen però la paraula travessa els segles i creix.

Amb el seu certamen literari, Beniarjó se singularitza culturalment i s'honora. Es converteix en marmessor de l'herència universal d'Ausiàs March i la incrementa amb la nova poesia que n'ha pres gojosament el relleu i continua elevant el cant. Que siga així per molts anys.